

Rannsóknir og rannsóknarskýrslur

ÍSLE3PH05

Af hverju rannsóknir?

- Rannsóknir eru framkvæmdar til þess að komast að þekkingu
- Í rannsóknum notum við **kerfisbundnar aðferðir** til þess að komast að niðurstöðum og bæta þannig við þá þekkingu sem þegar er til staðar
 - Frumrannsóknir
- ...eða við notum kerfisbundnar aðferðir til þess að staðfesta niðurstöður fyrri rannsókna
 - Staðfestandi eða endurtektarrannsóknir.

Eru allar rannsóknaraðferðir eins?

Við skiptum rannsóknum upp í tvo flokka:

- Eigindlegar rannsóknaraðferðir
- Megindlegar rannsóknaraðferðir

Eigindlegar rannsóknir

- Samheiti yfir fjölbreyttar rannsóknaraðferðir sem eiga það sameiginlegt að rannsakerndur telja veruleikann vera huglægan, mótaðan af fasi, framkomu og fólkinu sjálfu á vettvangi.
 - Djúpvíðtöl
 - Vettvangsathugun
-

Eigindlegar rannsóknir: Djúpviðtöl

- Um margt líkt og venjuleg samtöl.
 - Útbúa þarf viðtalsramma til stuðnings en samtalið á að flæða.
 - Rannsakandi dregur síðan þemu út úr samtölunum.
 - Hér þarf að passa vel upp á að rödd viðmælandans sé í aðalhlutverki og rannsakandinn stýri ekki svörum viðmælandans.
-

Eigindlegar rannsóknir: Vettvangsathugun

- Athugun án þátttöku:
 - Rannsakandi óvirkur á vettvangi, fylgist með, skráir hjá sér og lætur lítið fyrir sér fara.
 - Rannsóknartæki: Gátlisti
- Þátttökurathugun:
 - Fólk rannsakað í sínu eðlilega umhverfi og rannsakandinn er þátttakandi. Til dæmis hefði einhver áhuga á að rannsaka gengi myndi rannsakandinn reyna að komast inn í það.
 - Rannsóknartæki: Dagbók

Megindlegar rannsóknaraðferðir

- Samheiti yfir rannsóknir sem gerðar eru til að safna miklu magni gagna.
- Er eingöngu hægt að nota til að rannsaka það sem er mælanlegt. Oftar en ekki eru útbúnir kvarðar til að mæla það sem er ekki beint mælanlegir (hversu ... ertu á skalanum 1-5)
 - Hamingja
 - Líðan
 - Gleði

Megindlegar rannsóknir:

- Kannanir og spurningalistar
 - Faraldsfræði
 - Rannsóknarhópar (t.d. notað við þróun bóluefna)
 - Og svo framvegis
-

Megindlegar rannsóknir:

Spurningalistakannanir

- Í könnun er verið að mæla viðhorf, skoðun eða atferli (hegðun) eða líðan fólks.
 - Oftast notast við staðlaða spurningalista. En það er líka í lagi að nota spurningar sem maður býr til sjálfur.
 - Það þarf þó að huga vel að því hvernig spurningarnar eru settar upp og settar fram
-

Þýði

Allur sá hópur sem við viljum rannsaka hverju sinni

Dæmi: Við viljum skoða leiki barna á Íslandi á 8. áratugnum og bera saman við leiki barna í dag.

Þýðið er:

Allt fólk sem var á barnsaldri á 8. áratugnum og öll börn í dag.

Úrtak

Oftast er þýðið allt of fjölmennt til þess að við getum rannsakað það allt. Við þurfum því að taka úrtak.

Úrtak: Smærri hópur úr þýðinu sem endurspeglar þýðið þó mjög vel.

Í okkar rannsókn:

Hópur fólks sem er fætt milli 1964 og 1984 valinn af handahófi (t.d. 300) en passað upp á kynjahlutfall og búsetu). Hópur fólks sem er á aldrinum 6-16 ára í dag.

Rannsóknarhópar

Tilraunahópur:

Sá hópur einstaklinga sem verið er að rannsaka hverju sinni og fær venjulega eitthvað inngrip, t.d. bólusetningu.

Samanburðarhópur:

Samanburðarhópur er hópur sem er sambærilegur tilraunahópnum, en fær ekki inngrip - eða bara það hefðbundna.

Stundum er siðferðilega vafasamt að undanskilja samanburðarhópinn inngripinu og er hópunum þá víxlað í miðri rannsókn.

Breytur

Er einhver þáttur sem hefur gildi í rannsókn.

Getur verið nánast hvað sem er:

- kyn
 - aldur
 - lesskilningur
 - mataræði
 - og fl.
-

Frumbreyta

Er það sem talið er hafa áhrif á einhvað annað. Sú breyta sem hefur áhrif á aðra breytu.

Í rannsókninni á leikjum barna er frumbreytan **8. áratugurinn** og **dagurinn í dag**.

Fylgibreyta

Fylgibreyta er sá þáttur sem verður fyrir áhrifum af frumbreytunni.

Í rannsókninni um leiki barna eru **leikirnir** fylgibreyta.

Af hverju?

Af því að verið er að kanna hvort leikir barna hafi breyst í tímans rás.

Hvernig skilum við svo
niðurstöðum af okkur?

Í skýrslu!!!!

:D

Skýrsla

- Eru eins og fréttarit vísindanna.
 - Hafa mjög ákveðið form sem er mikilvægt að fylgja nákvæmlega þar sem það gerir lestur og greiningu á rannsóknarvinnu annara miklu auðveldari og betri.
 - Með því að fylgja forminu er verið að tryggja að allar upplýsingar komi fram.
-

Nokkrar óskrifaðar reglur í rannsóknarskýrslum

- Nota 3. persónu frekar en 1. persónu í frásögn.
 - Ekki “ég/við lögðum fyrir orðalista” heldur “lagður var fyrir orðalisti” eða “rannsakendur bjuggu til orðalista”
- Texti á að vera stuttur og hnitmiðaður
 - Reyna að útskýra það sem á að koma fram í skýru máli en ekki lengja eða skreyta textann um of → er skýrsla en ekki bókmenntaverk.
- Rannsóknarskýrslur eru yfirleitt ekki skemmtilestur heldur upplýsingaöflun - við lesum til þess að fá upplýsingar og þá er best að þurfa ekki að lesa margar margar blaðsíður!

Titill rannsóknarskýrslu

- Þarf að vera lýsandi
- Þetta er eins og fyrirsögn í frétt - þarf að vera nógu spennandi og nógu lýsandi til þess að lesandi vilji lesa lengra í greininni.
 - Ekki hafa samt neitt click-bait!
- Titill má ekki vera of langur.

Uppbygging rannsóknarskýrslu

- Útdráttur
- Inngangur
- Aðferð
 - Þátttakendur
 - Rannsóknarsnið
 - Mælitæki
 - Framkvæmd
- Niðurstöður
- Umræða
- Heimildaskrá
- Viðauki (ef við á)

Útdráttur

- Skrifaður alveg síðast
- Stutt og hnitmiðað yfirlit yfir rannsóknina (100-150 orð)
- Í honum þarf að koma fram:
 - Hver tilgátan var
 - Hvernig rannsóknin var framkvæmd
 - Hverjir þátttakendur voru
 - Hverjar niðurstöðurnar voru
 - Hvernig höfundar túlka þær
- Engar ítarlegar upplýsingar um hvert, bara mjög stutt
- t;l;dr

Inngangur

- Eiginlega ritgerð inn í skýrslunni.
- Setur rannsóknarspurninguna í samhengi við fyrri rannsóknir og oft í samhengi við daglegt líf/það sem er að gerast í heiminum.
- Byrjar vítt og leiðir lesandann inn á þröng svið og endar á tilgátu/rannsóknarspurningu fyrir þessa ákveðnu rannsókn.

Inngangur

- Inniheldur:
 - Skilgreiningar á helstu hugtökum/kenningum.
 - Fyrri rannsóknir á sviðinu.
 - Afhverju er verið að framkvæma þessa rannsókn.
 - Rannsóknarspurningu
- Í inngangi vitnum við til heimilda.

Aðferð

- Leiðbeiningabæklingur rannsóknarinnar.
- Engar skoðanir, engar fyrri rannsóknir. Bara útskýring á því sem tengist aðferðarfræði, rannsóknaraðferðum, þátttakendum og framkvæmd.
- Er uppskriftin okkar að rannsókninni.
- Á að vera það nákvæmur að ókunnugur geti tekið skýrsluna upp og endurtekið rannsóknina okkar nákvæmlega.

Aðferð

- Er skipt í undirkafla:
 - **Þátttakendur:** Fjöldi, hópaskipting (ef það á við), aldur (meðalaldur, aldursbil), annað sem skiptir máli um þátttakendur (kyn, nemendur?) og hvernig úrtakið var valið (slembiúrtak eða hentugleikaúrtak?)
 - **Rannsóknarsnið:** Hvaða rannsóknaraðferð notiði. Hver er frumbreyta og fylgibreyta.
 - **Mælitæki:** Tæki og tól sem eru notuð.
 - **Framkvæmd:** Nákvæm lýsing á öllu rannsóknarferlinu. Lýsing á áreitinu (orðalistanum), aðstæðum, hvernig tilraunin var gerð.

Niðurstöður

- Greint frá niðurstöðum - algjörlega hlutlaust og án nokkura greininga eða ályktana.
- Bara þurr samantekt af tölum, töflum, myndritum og öðru. Tölur og gögn sett fram.
- Engin túlkun, ekki talað um tilgátuna, ekki um fyrri rannsóknir.

Umræða

- Hér eru niðurstöðurnar túlkaðar.
- Sagt frá hvort að tilgátan hafi staðist eða ekki - og reynt að giska afhverju.
- Eigin hugmyndir um afhverju niðurstöðurnar voru eins og þær voru.
- Nefna skekkjur ef þú telur að þær geti hafa haft áhrif.
- Tengja aftur við fyrri rannsóknir
 - „Niðurstöðurnar í þessari rannsókn voru í samræmi við fyrri rannsóknir þar sem þátttakendur mundu að jafnaði 7 orð.“
- Kveikja niðurstöðurnar á hugmyndum að áframhaldandi rannsóknum?
- Kom eitthvað á óvart?

Heimildaskrá

- Mikilvægt að vitna til heimilda!
- Ef það er ekki vitnað til heimilda er það ritstuldur.
- Bein / óbein heimild
 - Passið að umorða þegar þið fáid upplýsingar úr bókum
- Veljið heimildirnar vel
 - Ekki wikipedia!
 - Helst ritrýnt eða ritstýrt
 - Kennslubækur, vísindavefurinn, fræðibækur, handbækur, netsíður þar sem er getið hver er höfundur og er frá opinberum stofnunum.

Viðauki

- Þessi kafli er stundum hafður með.
- Í hann fara öll gögn sem eru birt þátttakendum
 - T.d. orðalisti, spurningalistar, myndir (ef þær eru notaðar sem áreiti t.d. í skynjunarrannsóknnum).
 - Þetta er eitthvað sem er mikilvægt að láta fylgja með, en passar eiginlega hvergi annars staðar.
- Í skýrslunni er hægt að vitna í viðauka. Í framkvæmdarkafla er t.d. Hægt að nefna að gerður hafi verið orðalisti (sjá viðauka).